

Q.P. Code :32366

[Time: Three Hours]

[Marks100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:1) All questions are compulsory**
2) Draw diagrams and maps wherever necessary
3) Figures to the right indicates full marks
4) Attach the map to your answer paper

- Q.1 A) On the outline map of Mumbai supplied to you, mark and name the following. 10
- a) Mahim creek
  - b) Powai lake
  - c) A beach in Mumbai
  - d) An area of mangrove vegetation
  - e) A nature park
  - f) A religious place
  - g) A site of noise pollution
  - h) Malbar hill
  - i) Most polluted river
  - j) Any one dumping yard
- B) Mark and name the following on the outline map of konkan supplied to you. 10
- a) Ratnagiri district
  - b) A fort in sindhudurg district
  - c) An atomic power station
  - d) A hill station
  - e) A beach in palghar district
  - f) Fruit and vegetable market in thane district
  - g) Vasai creek
  - h) Any one flood prone area
  - i) A site of land slide
  - j) Any one hot spring
- Q.2 A) Describe different sources of waste with examples 10
- B) Explain the impact of waste on environment 10
- OR
- C) State the role of citizens in waste management in urban and rural areas 10
- D) Discuss the efforts made by MCGM in solid waste management 10

Q.P. Code :32366

- Q.3 A) What is land degradation? What are the causes of decline in agricultural productivity? 10
B) Explains the different environmental problems related with industry. 10
OR
c) What is malnutrition? State its causes and effects. 10
d) what do you know about green consumerism? 10
- Q.4 A) discuss the positive and negative impact of tourism an environment 10
B) Elaborate the new tourism policy of government of India. 10
OR
C) explain the challenges for development of tourism in India 10
d) Discuss various new types of tourism developed in India? 10
- Q.5 A)explain the concept, need and significance of environmental management 10
B) write notes on:
i) carbon bank and carbon credit 10
ii) ISO 14000
OR
C) Briefly describe 'chipko movement' and 'save Narmada movement' 10
D) What is geospatial technology? 10
Explain its importance.

Q.P. Code :32366

[वेळ: ३ तास]

[गुण:१००]

Please check whether you have got the right question paper.

N.B: १)सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत

- २) आवश्यक तेथे आकृत्या आणि नकाशे काढा
- ३) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात
- ४)नकाशा पुरवणी उत्तर पत्रिकेस जोडा
- ५)इंग्रजीतील प्रश्नपत्रिका मूळ मानावी

Q.१ अ)तुम्हास पुरविलेल्या मुंबईच्या नकाशा आराखड्यात खालील बाबी दाखवून नावे लिहा

१०

- अ) माहीमची खाडी
- ब)पवई तलाव
- क) मुंबई मधील एक चौपाटी (बीच)
- ड) तिवरांचे जंगल असलेला एक भाग
- इ) एक निसर्ग उद्यान
- फ) एक धार्मिक स्थळ
- ग) एक ध्वनी प्रदूषण विभाग
- ह) मलबार टेकडी
- इ) सर्वात प्रदूषित नदी
- ज) एक कचरा प्रेषण केंद्र (dumping ground)

ब) तुम्हास पुरविलेल्या कोकणच्या नकाशा आराखड्यात खालील बाबी दाखवून नावे लिहा

१०

- अ) रत्नागिरी जिल्हा
- ब) सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील एक किल्ला
- क) अणु उर्जा केंद्र
- ड) एक थंड हवेचे ठिकाण
- इ) पालघर जिल्ह्यातील एक चौपाटी (बीच)
- फ) ठाणे जिल्ह्यातील एक फळे व भाजीपाला बाजार
- ग) वसईची खाडी
- ह) कोणताही एक पूर प्रवण प्रदेश

Q.P. Code :32366

इ एक भूस्खलन क्षेत्र

ज) कोणताही एक गरम पाण्याचा झरा

- Q.२ अ) कचऱ्याच्या विविध स्रोताचे उदाहरणासहित विवरण द्या. १०
ब) कचऱ्याचा पर्यावरणावर होणारा परिणाम या बाबत उहापोह करा. १०
किंवा
क) शहरी आणि ग्रामीण विभागातील नागरिकांची कचरा व्यवस्थापनातील भूमिका सांगा १०
ड) बृहन्मुंबई महानगर पालिकेने घनकचरा व्यवस्थापनासाठी केलेल्या प्रयत्नाबाबत चर्चा करा. १०
- प्र ३. अ) जमिनीची क्षमता कमी होणे म्हणजे काय? शेतीची उत्पादकता कमी होण्यामागची कारणे कोणती? १०
ब) उद्योगधंद्यांशी निगडित विविध पर्यावरणीय प्रश्नांचे स्पष्टीकरण द्या. १०
किंवा
क) कुपोषण म्हणजे काय? त्याची कारणे व परिणाम सांगा. १०
ड) हरित उपभोग्यता (Green Consumerism) या बदल आपणास काय माहित आहे? १०
- प्र४. अ) पर्यटनाचे पर्यावरणावर होणारे योग्य व अयोग्य परिणाम या बाबत चर्चा करा. १०
ब) भारत सरकारचे नवीन पर्यटन धोरण सविस्तरपणे सांगा. १०
किंवा
क) भारतातील पर्यटन विकासासमोरील आव्हाने स्पष्ट करा. १०
ड) भारतातील नवीन पर्यटन प्रकारांच्या विकासाची चर्चा करा. १०
- प्र५. अ) पर्यावरण व्यवस्थापनाची संकल्पना, गरज व महत्व स्पष्ट करा. १०
ब) टिपा लिहा
१) कार्बन बँक आणि कार्बन क्रेडीट
२) आय.एस .ओ १४०००
किंवा
क) 'चिपको चळवळ' आणि 'नर्मदा बचाव चळवळ' यांचे थोडक्यात वर्णन करा.
ड) भूक्षेत्रीय तंत्रज्ञान (Geospatial technology) म्हणजे काय त्याचे महत्व विषद करा.

Q.P. Code :32366

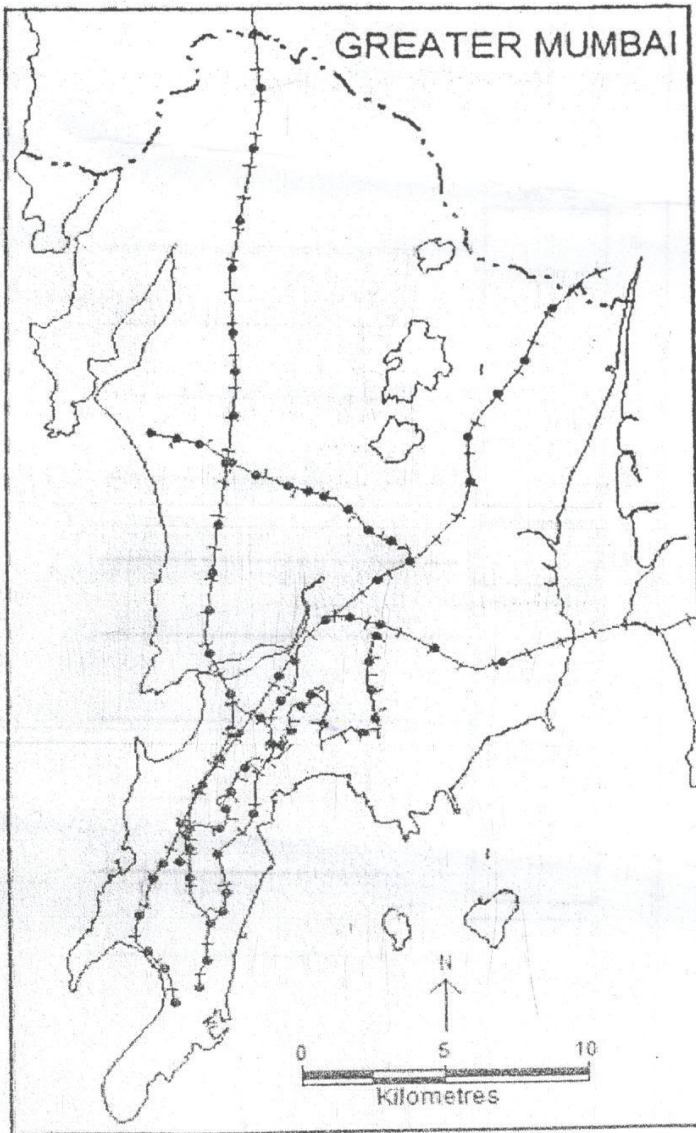
32366

~~Q.P. Code :32366~~

Que 01 A

Seat Number _____

Sign of Invagilator _____

Legend

- a) _____
- b) _____
- c) _____
- d) _____
- e) _____
- f) _____
- g) _____
- h) _____
- i) _____
- j) _____

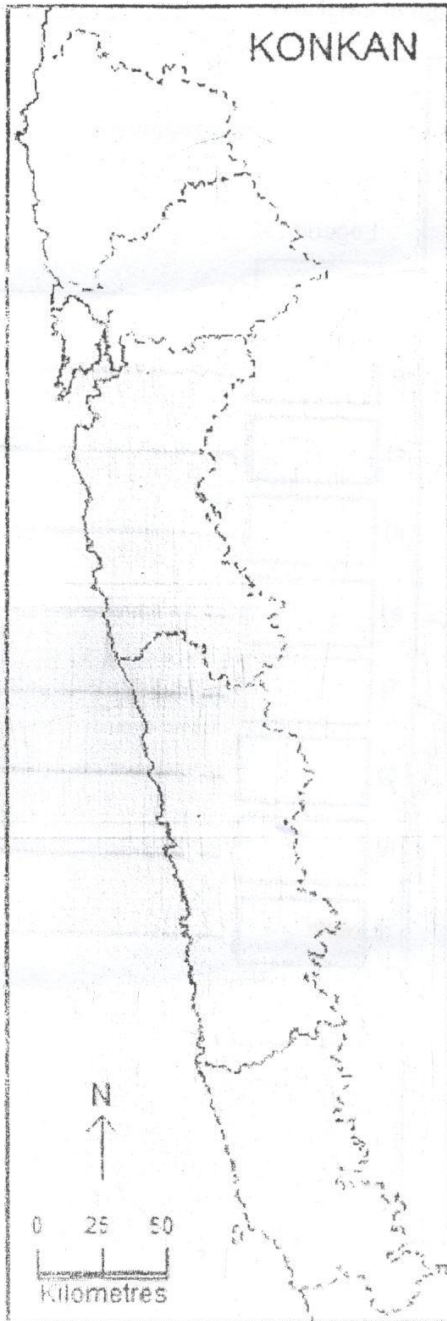
Q.P. Code :32366

~~Q.P. Code :32366~~

Que. 01 B

Seat Number _____

Sign of Invigilator : _____

Legend :-

- a) _____
- b) _____
- c) _____
- d) _____
- e) _____
- f) _____
- g) _____
- h) _____
- i) _____
- j) _____

Q.P. Code :32366